

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Mednarodni sporazum o podnebnih spremembah iz leta 2015: oblikovanje mednarodne podnebne politike po letu 2020

(COM(2013) 167 final)

(2014/C 67/29)

Poročevalec: **Josef ZBOŘIL**

Evropska komisija je 8. maja 2013 sklenila, da v skladu s členom 304 PDEU Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Mednarodni sporazum o podnebnih spremembah iz leta 2015: oblikovanje mednarodne podnebne politike po letu 2020

COM(2013) 167 final.

Strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 1. oktobra 2013.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 493. plenarnem zasedanju 16. in 17. oktobra 2013 (seja z dne 16. oktobra) s 120 glasovi za, 3 glasovi proti in 9 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO se zavzema za to, da mora biti prizadevanje Evrope **proaktivno, ambiciozno** in **realistično** glede tega, kaj je mogoče doseči – v skladu z mnenjem EESO o Načrtu za prehod na konkurenčno gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika do leta 2050 ⁽¹⁾ –, poleg tega pa ga je treba **prilagoditi** spremembam v globalnem okolju. Predpogoj za uspešen podnebni sporazum v prihodnosti je, da ta sporazum temelji na stebrih trajnosti, preglednosti in odgovornosti. EU, ki se je sposobna spopasti z zunanjimi izzivi, bo sposobna dati svojim državljanom novega zagona.

1.2 Dokument Komisije je obsežna osnova za razpravo o prihodnjih pogajanjih o podnebnih spremembah ter za pripravo na ta pogajanja, katerih cilj je doseči uresničljiv svetovni sporazum 2015.

1.3 Odbor ceni odločitev za – občveljavno, ambiciozno, učinkovito, pošteno, uravnoteženo, pregledno in zavezujočo – obravnavo pomembnih načel predvidenega svetovnega dogovora in podpira Komisijo pri nadaljnjem pripravljalnem delu, ki je potrebno za oblikovanje okvira za ta dogovor. Mednarodna pogajanja o podnebnih spremembah bi morala biti forum, v katerem se države druga drugo spodbujajo k napredku, ne pa da se zadržujejo.

1.4 Treba se je posvetiti tudi splošnemu sprejemanju svetovnega sporazuma 2015, saj se je svetovno geopolitično in gospodarsko prizorišče v kratkem obdobju znatno spremenilo. Te korenite spremembe je treba upoštevati, vloga podnebne in

energetske politike EU med gospodarsko recesijo in v prihodnjih letih pa skrbno oceniti. EESO spominja na svoje stališče v mnenju o 7. okoljskem akcijskem programu EU ⁽²⁾, da je finančno in gospodarsko krizo ter tudi okoljsko krizo, ki se med drugim odraža v podnebnih spremembah, povzročila prekomerna poraba finančnih in naravnih virov ter da reševanje teh kriz zahteva popolnoma novo mišljenje, ki je začrtano v trajnostni strategiji EU. Gospodarstvo prihodnosti bo moralo v glavnem temeljiti na nefosilnih virih energije. Čeprav politika EU ostaja ambiciozna, je treba določiti postopne cilje v skladu s svetovnim podnebjem in jasno opredeliti vsakršne pogojenosti.

1.5 Mednarodno ekonomsko okolje in splošno sprejet proces upravljanja bosta navsezadnje narekovala nadaljnje razprave o prihodnji mednarodni pogodbi o podnebjju. Ta proces bodo poganjale glavne gospodarske sile. EU mora biti temeljito pripravljena, da na svetovni ravni odigra vlogo vodenja z dobrim zgledom. Mora pa tudi paziti, da ne bo izgubila svoje dosedanje nesporne vodilne vloge na področju podnebnih sprememb in razvoju tehnologije. Potrebna je dodatna (nepriistranska) analiza za splošno oceno Kjotskega protokola, vključno z njegovo pozitivno in negativno platjo, iz katere je treba potegniti spoznanja za pripravo sporazuma 2015. Prizorišče za nadaljnje dogajanje bo sooblikovalo tudi prihodnje (2014) peto ocenjevalno poročilo IPCC.

1.6 Na splošno se znanstveniki trenutno še vedno strinjajo, da bi bilo popolnoma nesprejemljivo dopustiti, da svetovne temperature narastejo za več kot 2 stopinji nad stopnjami leta 1990, in da je treba količino toplogrednih plinov v ozračju stabilizirati na približno sedanjih ravni. Da bo to mogoče doseči,

⁽¹⁾ UL C 376, 22.12.2011, str. 110–116.

⁽²⁾ UL C 376, 22.12.2011, str. 77–81.

bo potrebno izjemno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Vendar njihova količina še vedno iz leta v leto narašča, prizadevanja za omejitev emisij se sicer na srečo povečujejo, vendar ne zadostujejo, da bi lahko dosegli stabilizacijo. Splošni cilj novega kroga pogajanj mora torej biti, da se v proces vnese nova zahteva po nujnosti ter zagotovijo bolj ambiciozne zaveze in ukrepi vseh držav in delov družbe.

1.7 Že v pripravljalni fazi je treba natančno analizirati interese pogajalskih strani in opredeliti sinergije, da se izognemo potencialnim sporom in izhajamo iz sinergij. Ambiciozne in realistične ukrepe ter cilje je treba določiti sporazumno in v medsebojnem delovanju s tistimi, ki bodo morali te ukrepe izvajati. Pozitivne spodbude bi lahko olajšale splošno sprejemanje priporočenih ukrepov in ciljev ter zagotovile temeljito izvajanje.

1.8 To je mogoče doseči le s pregledno in temeljito oceno učinkovitosti, stroškov in pozitivnega učinka podnebnih politik na gospodarstvo in družbo na splošno. Odbor se strinja s Komisijo, ki navaja, da mora biti sporazum 2015 vključujoč tako, da zagotavlja zaveze, ki jih je mogoče uporabiti za vse države – razvite in v razvoju.

1.9 Dejavnosti in ukrepi, sprejeti na "najosnovnejši ravni" (občine, sektorji) brez novega svetovnega podnebnega sporazuma so popoln primer proaktivnega pristopa širše civilne družbe. Pravzaprav mora biti civilna družba ključna akterka ne le pri uresničevanju politik in ciljev sporazuma 2015, temveč mora zahtevati tudi okrepitev političnega prizadevanja in nadzirati, ali se dejansko izpolnjujejo politične obljube o okrepitevi zaščite podnebja (npr. zagotovitev, da se ukinejo subvencije za fosilne vire energije). Zato morajo sprejete politike izpolnjevati zahteve po preglednosti in odgovornosti, ki jih pričakuje civilna družba, ter se izogibati socialnim in gospodarskim neenakostim. Sporazum 2015 bi bil prvi korak na poti k svetovnemu energetskega prehodu.

1.10 Če želi imeti EU vodilno vlogo in več vpliva na mednarodnih pogajanjih, se mora trdno zavezati zahtevnejšim ciljem za leta 2020 in 2030 ter dokazati, da je njihovo uresničevanje sestavni del načrtov za oživitve gospodarstva in za vstop v bolj trajnostno prihodnost. Odbor zato vztraja pri svojem stališču, da je treba popolnoma izpolniti vse sprejete cilje v zvezi z ogljikom, ki veljajo za leto 2020, in znova razmisliti o zaostritvi cilja za emisije toplogrednih plinov tako, da se v okviru dogovora o 80–95-odstotnem zmanjšanju do leta 2050 doseže zmanjšanje za 25 % do leta 2020. Odbor še naprej poziva EU, naj sprejme okvirne cilje za zmanjšanje teh emisij za 40 % do leta 2030 in za 60 % do leta 2040, nato pa še pravno zavezujoče politike, ki bodo zagotovile njihovo uresničitev. Takšni dolgoročni okvirni cilji so potrebni kot merilo uspešnosti, ki bo vlagateljem in nosilcem odločanja v Evropi zagotovilo predvidljivost in stabilnost. Poleg tega bi v mednarodnih pogajanjih ponudilo trdno smernico glede ravni ambicioznosti.

1.11 Težko si je predstavljati, kako bi lahko uskladili že samo različne interese največjih sil v sedanjem pogajalskem modelu "omejitev in trgovanja". Veliko vpletenih strani izraža zadržke in predlaga alternative za način pogajanja v prihodnosti. Treba je razmisliti o alternativnih oblikah novega koncepta sporazuma, ki bi temeljile na projektih, kot sta ogljični proračun ali svetovni davek na ogljik, ali na predlogu Indije o pravicah do emisij na prebivalca sveta ali na kombinaciji takšnih pristopov.

1.12 EESO v celoti podpira stališče Komisije, da ne smemo čakati, da bo sporazum 2015 začel veljati leta 2020, saj bodo ukrepi, ki jih bomo sprejeli do leta 2020, ključni za pravilno usmeritev politik. Ti ukrepi morajo biti skrbno pripravljene in morajo temeljiti na resničnih in oprijemljivih dosežkih v znanosti, tehnologiji in razvoju, ki jih je EESO opisal v mnenju o Načrtu za prehod na konkurenčno gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljika do leta 2050 ⁽³⁾.

2. Vsebina dokumenta Komisije

2.1 Mednarodna skupnost je leta 2011 začela pogajanja o novem mednarodnem sporazumu za skupno prizadevanje za zaščito podnebnega sistema Zemlje. O tem sporazumu, ki naj bi bil sklenjen do konca leta 2015 in naj bi se uporabljal od leta 2020 dalje, trenutno potekajo pogajanja v okviru procesa, imenovanega Durbanska platforma za okrepljeno ukrepanje (ADP).

2.2 Sporazum 2015 bo moral sedanji mozaik zavezujočih in nezavezujočih ureditev v okviru Okvirne konvencije Združenih narodov o podnebnih spremembah (Konvencija) do leta 2020 združiti v enoten in celovit režim.

2.3 Postopek sprejemanja zavez v okviru konferenc v Københavnu in Cancunu je bil enostranski oziroma je sledil načelu od spodaj navzgor, kar je omogočalo bolj vključujoč mednarodni pristop.

2.4 Pri oblikovanju sporazuma 2015 se bomo morali učiti iz uspehov in pomanjkljivosti Konvencije, Kjotskega protokola in procesa København-Cancun. Preseči bomo morali paradigmo sever–jug, ki je prevladovala v 90. letih prejšnjega stoletja, in preiti na paradigmo, ki bo temeljila na medsebojni odvisnosti in deljeni odgovornosti.

3. Splošne ugotovitve

3.1 EESO je že v mnenju o 7. okoljskem akcijskem programu EU ⁽⁴⁾ poudaril, da med finančno in okoljsko krizo obstajajo vzporednice, saj sta obe posledica netrajnostnega ravnanja s finančnimi oziroma naravnimi viri. V takratnem mnenju je zahteval, da "bi moral biti odziv na okoljsko krizo

⁽³⁾ UL C 376, 22.12.2011, str. 110–116.

⁽⁴⁾ UL C 161, 6.6.2013, str. 77–81.

podoben ukrepom, ki so bili v okviru fiskalnega pakta sprejeti proti finančni krizi, z jasnimi zahtevami, kazalniki, pregledi in sankcijami". To zdaj velja tudi za prihajajoča podnebna pogajanja, ki morajo dati jasne zahteve po oblikovanju svetovnega nizkoogljičnega gospodarstva, ki bo gospodarno z viri.

3.2 Prišlo je do pomembnih geopolitičnih sprememb, ki jih je treba upoštevati pri pripravi pogajalske strategije. V kratkem obdobju se je svetovno geopolitično in gospodarsko prizorišče izjemno spremenilo. Te velike spremembe je delno sprožila finančna kriza, ki jo je v EU spremljala še gospodarska kriza; stopnja naložb podjetij je s 23 % (2008) padla na 18,3 % (prva polovica 2013) (Eurostat). Pri pripravi prihodnjih pogajanj je treba skrbno oceniti pomen podnebne in energetske politike EU med gospodarsko recesijo.

3.3 Dosedanja prizadevanja niso dovolj. Mednarodno gospodarsko prizorišče bo navsezadnje narekovalo nadaljnje razprave o prihodnji svetovni pogodbi o podnebnju, proces pa bodo pogajale ključne gospodarske sile: Kitajska in ZDA, sledile pa jim bodo Indija in druge države BRIC (ki skupaj ustvarijo 61,8 % svetovnih emisij). Do leta 2020 bodo zgrajene nove termoelektrarne s skupno proizvodnjo energije 400–600 gigavatov. EU je sredi gospodarske recesije, zaradi katere je izgubila 3,8 milijona delovnih mest, industrijska proizvodnja pa se ji je zmanjšala za približno 20 %. Po drugi strani pa se je povečalo število zaposlenih v panogah, ki se ukvarjajo z obnovljivimi viri energije in ukrepi za varčevanje z energijo.

3.4 Kljub vsemu pa je mogoče na področju varstva podnebja zaznati tudi zelo pozitivne signale:

— Leta 2011 je bilo v EU 71,3 % vseh novih zmogljivosti za proizvodnjo energije namenjenih proizvodnji iz obnovljivih virov (32,0 GW od skupaj 44,9 GW novih zmogljivosti), leta 2012 pa 69 % (31 GW od skupaj 44,6 GW novih zmogljivosti). Leta 2011 so začele obratovati nove elektrarne na premog z zmogljivostjo 2,1 GW, vendar so bile razgrajene elektrarne na premog z zmogljivostjo 840 MW. Leta 2012 je zmogljivost razgrajenih elektrarn na premog (5,4 GW) skoraj za dvakrat preseгла zmogljivost novih elektrarn na premog (3,0 GW).

— Visoke skupne emisije iz Kitajske (26,7 % svetovnih emisij) je treba obravnavati glede na delež svetovnega prebivalstva (19 %). V primerjavi z EU (7 % svetovnega prebivalstva, 11,5 % vseh emisij toplogrednih plinov) ali ZDA (4,4 % svetovnega prebivalstva, 16,8 % vseh emisij toplogrednih plinov) so emisije na prebivalca na Kitajskem še vedno sorazmerno nizke. Priznati je treba, da se je Kitajska obvezala za spodbujanje vetrne energije in drugih obnovljivih virov s povečanjem deleža nefosilnih goriv v mešanici energetskih virov. Do leta 2020 namerava zmanjšati koncentracijo ogljikovih emisij na enoto BDP za 40–50 %.

— V ZDA se obnovljivi viri energije hitro razvijajo. Leta 2012 je vetrna energija prvič v tej državi postala največji vir novih zmogljivosti za proizvodnjo elektrike, saj je začela nuditi 43 % novih električnih zmogljivosti in v omrežje prispevala več kot 13 GW.

3.5 Svet ni na pravi poti, da bi lahko dosegel cilj, o katerem so se dogovorile vlade, in sicer omejiti dolgoročno zvišanje povprečne svetovne temperature na 2 stopinji Celzija (°C). Svetovne emisije toplogrednih plinov hitro naraščajo in maja 2013 je stopnja ogljikovega dioksida (CO₂) v ozračju preseгла 400 mg/kg.

3.6 Ukrepi, ki so že bili uvedeni ali se uvajajo sedaj, bodo najverjetneje vodili v dolgoročno zvišanje povprečne temperature za 3,6 do 5,3 °C (v primerjavi s stopnjami iz predindustrijske dobe), do tega zvišanja pa bo v glavnem prišlo še v tem stoletju (izhajajoč iz podnebnih modelov).

3.7 Da bomo imeli realistične možnosti za doseg cilja, tj. 2 °C, bo potrebno resnično ukrepanje pred letom 2020, ko naj bi začel veljati novi mednarodni sporazum o podnebnju. V osrčju tega izziva je energija, energetski sektor namreč prispeva okoli dve tretjini emisij toplogrednih plinov, ker več kot 80 % svetovne porabe energije temelji na fosilnih gorivih.

3.8 Kljub pozitivnemu razvoju v nekaterih državah so emisije CO₂, povezane z energijo, narasle za 1,4 % in leta 2012 dosegle rekordnih 31,6 gigaton. Države, ki niso članice OECD, trenutno proizvedejo 60 % svetovnih emisij, medtem ko je ta delež leta 2000 znašal 45 %. Kitajska je leta 2012 prispevala največ k povečanju svetovnih emisij CO₂, vendar je bilo to povečanje zanjo med nižjimi v zadnjih desetih letih, kar je zlasti posledica uporabe obnovljivih virov energije in znatnega izboljšanja energetske intenzivnosti kitajskega gospodarstva.

3.9 Združene države Amerike so s prehodom s premoga na plin pri proizvodnji energije zmanjšale emisije za 200 milijonov ton, tj. nazaj na stopnjo iz sredine 90. let prejšnjega stoletja. Evropa je kljub povečani uporabi premoga zmanjšala emisije za 50 milijonov ton, kar je zlasti posledica krčenja gospodarstva, povečanja uporabe obnovljivih virov energije ter določitve zgornje meje emisij v industrijskem in energetskem sektorju. Na Japonskem so se emisije povečale za 70 milijonov ton, ker prizadevanje za izboljšanje energetske učinkovitosti ni moglo v celoti izravnati dodatne uporabe fosilnih goriv zaradi zmanjšanja jedrske energije. Četudi upoštevamo ukrepe, ki se izvajajo sedaj, napovedi kažejo, da bodo svetovne emisije toplogrednih plinov, povezane z energijo, leta 2020 za skoraj 4 gigaton ekvivalent CO₂ višje, kot bi bilo potrebno za doseg cilja 2 °C, kar odraža razsežnost naloge, ki se je moramo lotiti še v tem desetletju.

3.10 Mednarodna podnebna pogajanja so bila sklenjena z obljubo, da bo do leta 2015 dosežen svetovni sporazum, ki bo začel veljati leta 2020. Toda gospodarska kriza negativno vpliva na hitrost uvajanja tehnologij čiste energije in trge ogljika. Dandanes je za 8 % svetovnih emisij CO₂ določena cena ogljika, po drugi strani pa 15 % CO₂ prejema 110 dolarjev na tono v obliki subvencij za fosilna goriva (zunaj držav EU). EESO poziva mednarodno skupnost, da s sporazumom o podnebjju 2015 zavezujoče uvede obljubo, zapisano že leta 2012 v sklepnem dokumentu konference Združenih narodov Rio+20, in sicer da se odpravijo subvencije za okolju škodljive fosilne vire energije, ki po ocenah Svetovne banke znašajo 780 milijard dolarjev letno.

3.11 Gibanje cen plina in premoga v nekaterih regijah spodbuja zmanjševanje emisij, v drugih pa ga upočasnjuje; jedrska energija je v težavah, zajemanje in shranjevanje ogljika v velikem obsegu pa je stvar daljne prihodnosti. Kljub vse večjemu prizadevanju za izboljšanje energetske učinkovitosti še vedno ostaja izjemen neizkoriščen gospodarski potencial. Nameščene zmogljivosti nevodnih obnovljivih virov energije, ki jih spodbujajo ciljne politike vlad, beležijo dvomestno rast. Naložbe v obnovljive vire energije potrebujejo stabilno gospodarsko okolje v zvezi s ceno ogljika in v prihodnosti z obdavčenjem v državah, ki uporabljajo davek na CO₂.

4. Posebne ugotovitve

4.1 *Kako naj se oblikuje Sporazum iz leta 2015, da bodo države lahko nadaljevale s trajnostnim gospodarskim razvojem in da se jih obenem spodbudi, naj pravično in enakomerno prispevajo k zmanjšanju svetovnih emisij toplogrednih plinov, da bi tako dosegli cilj preprečitve dviga temperature za 2 °C ali več?* Težko si je predstavljati, kako bi lahko uskladili že samo različne interese največjih sil v sedanjem pogajalskem modelu "omejitev in trgovanja", pa vendar je pravičen in enakomeren prispevek vseh vpletenih nujen pogoj za prihodnji sporazum. Treba je torej oblikovati drugačen koncept sporazuma vsaj kot alternativno možnost ter priznati težave z upravljanjem. Treba je najti možnosti, ki bodo zagotovile, da bodo ukrepi za obravnavanje podnebnih sprememb lahko pripomogli k družbeni, gospodarski in okoljski rasti in razvoju. To je mogoče doseči le s pregledno in temeljito oceno učinkovitosti, stroškov in pozitivnega učinka podnebnih politik na gospodarstvo in družbo na splošno. Treba je potegniti spoznanja iz Kjotskega sporazuma skupaj z vso njegovo kompleksnostjo in vrzelm. Služiti mora kot uporabno izhodišče resnih priprav novega koncepta. Podaljšani protokol Kjoto II in porazdelitev emisij, ki jo predvideva, sta zelo povedna in pozivata h spremembam v pristopu.

4.2 *Kako lahko Sporazum iz leta 2015 najbolje zagotovi prispevek vseh večjih gospodarstev in sektorjev ter zmanjša morebitno tveganje selitve virov CO₂ med visoko konkurenčnimi gospodarstvi?* Do selitve virov CO₂ ne prihaja le v zvezi z energetsko intenzivnimi panogami, ki jim grozi upad, vendar je neločljivo povezana s splošnimi pogoji poslovanja na posameznih gospodarskih področjih.

Nesorazmerna ureditev emisij CO₂, še posebej med konkurenčnimi regijami, je povzročila usahnitev naložb v EU. Ambiciozne in realistične ukrepe ter cilje je treba določiti sporazumno in v medsebojnem delovanju s tistimi, ki bodo morali te ukrepe izvajati. Preprost, pravičen in pošten sporazum 2015 je torej predpogoj za pravično poslovno okolje v vseh regijah svetovnega gospodarstva.

4.3 *Kako lahko Sporazum iz leta 2015 najučinkoviteje spodbuja vključevanje podnebnih sprememb v vsa ustrezna področja politike? Kako lahko spodbudi komplementarne procese in pobude, vključno s tistimi, ki jih izvajajo nedržavni akterji?* Jasno je, da bomo vključevanje sporazuma 2015 v vsa ustrezna področja politike najbolj učinkovito spodbujali tako, da sporazum ostane preprost. Vse prekomerne določbe, namenjene organizaciji tega procesa, bi samo otežile izvajanje sporazuma. Razen tega je potrebna pregledna ocena učinkov vključevanja podnebnih sprememb v druga področja politike. Treba je zagotoviti, da je vključevanje podnebnih sprememb v druga področja politike čim bolj stroškovno učinkovito in predvidljivo ter brez nepotrebne upravne bremena za vpletene strani. Prednost morajo imeti tržno usmerjeni pristopi.

4.4 *Kakšna merila in načela bi morala usmerjati določitev pravične porazdelitve obveznosti v zvezi z blažitvijo, ki veljajo za pogodbenice Sporazuma iz leta 2015, skozi celotno paleto obveznosti, ki odražajo nacionalne okoliščine, so na splošno sprejete kot pravične in poštene in ki skupaj zadostujejo za preprečitev upada prizadevanj? Ohranitev "omejitve in trgovanja" bo zahtevala merila in načela, vedno pa bodo obstajali občutki nepravilnosti in nepoštene obravnave. Vendar je treba v vseh primerih upoštevati dinamiko trga in veljavno ali predlagano ureditev podnebnih sprememb, ki vplivajo na posamezen sektor, ter zrelost tega sektorja glede njegovih prizadevanj za omejitve emisij toplogrednih plinov uporabo energetsko učinkovitih tehnologij. Za uspeh in trajnost je potrebna spodbuda za vse udeležene, da si bodo prizadevali za doseganje ciljev, kot so omejevanje emisij, izboljševanje učinkovitosti, sodelovanje v raziskavah, izmenjava najboljših praks itd. Z davkom na ogljik je mogoče na najbolj usklajen in učinkovit način zmanjšati emisije in pridobiti finančna sredstva za raziskave in razvoj.*

4.5 *Kakšna bi morala biti vloga Sporazuma iz leta 2015 pri spopadanju z izzivi prilagajanja in kako naj pri tem gradi na tekočem delu v okviru Konvencije? Kako lahko Sporazum iz leta 2015 nadalje spodbuja vključevanje prilagajanja v vsa relevantna področja politike? Prilagajanje je pravzaprav dokaj dobro načrtovano in v glavnem temelji na obstoječih programih za obvladovanje tveganja. Sicer ne bo odpravilo vseh tveganj, ki jih predstavljajo posledice podnebnih sprememb, vendar bo pomembno prispevalo k omejevanju tveganj na mnogih področjih. Za okrepitev sposobnosti prilagajanja bodo potrebni dodatna analiza, določanje prednostnih nalog, načrtovanje in ukrepi na vseh ravneh upravljanja ter udeležbo lokalnih skupnosti in podjetij. Po pravici se*

pričakuje, da bo prilagajanje eden od štirih stebrov prihodnjega sporazuma 2015. Pomembna vloga bo zlasti pripadala podjetjem, in sicer prek prenosa tehnologij in izmenjave najboljših praks.

4.6 *Kakšna bi morala biti prihodnja vloga Konvencije in zlasti Sporazuma iz leta 2015 v desetletju do leta 2030 glede financ, tržno zasnovanih mehanizmov in tehnologije? Kako lahko gradimo na obstoječih izkušnjah in nadalje izboljšamo okvire?* Konvencija bi morala postati usklajevalka ključnih podnebnih ukrepov, ki bi nadzirala uspešnost držav, velike pretoke kapitala in izmenjavo tehnologij. Podjetja so v glavnem odgovorna za tehnologijo in njeno uporabo. Konvencija lahko s pomočjo tehnološkega izvršnega odbora (TEC) ter centra in omrežja za podnebne tehnologije (CTCN) nudi strokovne analize in državam omogoči popoln dostop do informacij, da bodo lahko izbrale najbolj ustrezne tehnologije.

4.7 *Kako bi lahko Sporazum iz leta 2015 nadalje izboljšal transparentnost in odgovornost držav na mednarodni ravni? Do katere mere bo treba standardizirati računovodski sistem na globalni ravni? Kako naj države odgovarjajo, če ne bodo izpolnjevale svojih obveznosti?* Ni važno kako, vendar računovodski sistem je treba na vsak način standardizirati na svetovni ravni, saj so pravilne informacije ključne, kadar gre za denar. Nujno je tudi doseči prevzemanje odgovornosti za sporazum 2015.

4.8 *Kako bi lahko izboljšali pogajalski proces ZN o podnebjju, da bi ta nudil več podpore za sklenitev vključujočega, ambicioznega, učinkovitega in poštenega Sporazuma iz leta 2015 in zagotovitev njegovega izvajanja?* Da bo dosežen in izveden zadovoljiv sporazum,

bosta potrebna obsežna udeležba vpletenih strani in pregleden proces. Podjetja lahko k podnebnim pogajanjem prispevajo strokovno znanje o učinkovitih načinih zmanjševanja emisij in pripravi rešitev za trajnostni razvoj. Tudi splošna udeležba civilne družbe in podjetij lahko zagotovi primerljivost prizadevanj ter enake pogoje delovanja. Nov sporazum 2015 je šele prvi korak naprej, celotna izvedba sporazuma pa bo odvisna od splošne civilne družbe. Proces in rezultati izvajanja morajo torej biti pregledni in prepričljivi, da bodo pridobili zaupanje vseh prebivalcev sveta.

4.9 *Kako lahko EU najbolje podpira in investira v procese in pobude zunaj Konvencije, da bi tlakovala pot ambicioznemu in učinkovitemu Sporazumu iz leta 2015?* Odbor pozdravlja razpravo, ki jo je Komisija začela s tem dokumentom. Neodvisna strokovna analiza vseh vidikov podnebne politike je ključna, zlasti ob upoštevanju svetovnega geopolitičnega prizorišča, ki se je že spremenilo in se še spreminja. Nekaj analiz je že na voljo, torej ni treba začeti iz nič. Eden od zgledov je pismo, ki ga je predsedniku ZDA poslal njegov svet znanstvenih svetovalcev in povzema vprašanja, povezana s podnebnimi spremembami. Spoznanja iz Kjotskega protokola in razvlečena pogajanja ZN tudi ponazarjajo, da so potrebne spremembe, preden bo prepozno. Poleg tega je ugotovitve in priporočila strokovnih organizacij, kot je IEA, treba in mogoče udejanjiti brez nepotrebne zavlačevanja. Poročilo IEA *Redrawing the Energy Climate Map* ponuja pragmatičen in uresničljiv pristop. V njem so navedene štiri osnovne in izvedljive politike: izboljšanje energetske učinkovitosti v stavbah, industriji in prometu, zmanjšanje gradnje in uporabe najmanj učinkovitih termoelektrarn, zmanjšanje emisij metana iz proizvodnje nafte in zemeljskega plina ter pospešitev odpravljanja nekaterih subvencij za uporabo fosilnih goriv.

V Bruslju, 16. oktobra 2013

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Henri MALOSSE